

20.01.2016

Kj/7

§ 7

Överföring av befogenheten att inrätta och dra in skolor och läroanstalter till utbildningsnämnden

HEL 2015-006340 T 00 01 00

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade återremittera ärendet till stadsstyrelsen för ny beredning.

Behandling

Efter att diskussion hade förts i ärendet, konstaterade ordföranden att det under diskussionen hade framställts ett understött förslag, vars godkännande hade inneburit att behandlingen av ärendet avbryts. Ordföranden uppmanade därför de följande talarna att inskränka sina yttranden till frågan om återremiss av ärendet till stadsstyrelsen.

Efter att ha förklarat diskussionen om återremiss avslutad anförde ordföranden såsom redogörelse att ledamoten Pilvi Torsti understödd av ledamoten Maija Anttila under diskussionen hade föreslagit att ärendet skulle återremitteras till stadsstyrelsen för ny beredning utgående från att eventuella befogenhetsändringar mellan utbildningsnämnden och fullmäktige när det gäller beslut om inrättande och indragning av skolor bedöms enligt samma tidsplan som den pågående reformen av ledarskapssystemet. Beslutsfattandet bereds så att de nya interaktiva rutiner och processer som utbildningsverket inlett hösten 2015 och utvecklingsarbetet i anslutning till dessa först omsätts i praktiken och bedöms före beslutsfattandet. Då beslutsfattandet bereds söks det dessutom sätt med vilka det vid granskningen av skolnätet går att förutse studievägen för enskilda lågstadiebarn 3–6 år framåt. Utbildningsverket och lokalcentralen gör beredningen tillsammans.

Redogörelsen befanns vara riktig.

Ordföranden framställde och fullmäktige godkände följande omröstningsproposition: Den som vill fortsätta behandlingen av ärendet röstar ja; vinner nej, har ledamoten Anna Vuorjokis förslag om återremiss godkänts.

1 omröstningen

JA-förslag: Fortsättning

NEJ-förslag: Ärendet återremitteras för ny beredning utgående från att eventuella befogenhetsändringar mellan utbildningsnämnden och fullmäktige när det gäller beslut om inrättande och indragning av skolor

bedöms enligt samma tidsplan som den pågående reformen av ledarskapssystemet. Beslutsfattandet bereds så att de nya interaktiva rutiner och processer som utbildningsverket inlett hösten 2015 och utvecklingsarbetet i anslutning till dessa först omsätts i praktiken och bedöms före beslutsfattandet. Då beslutsfattandet bereds söks det dessutom sätt med vilka det vid granskningen av skolnätet går att förutse studievägen för enskilda lågstadiebarn 3–6 år framåt. Utbildningsverket och lokalcentralen gör beredningen tillsammans.

Ja-röster: 37

Hennariikka Andersson, Sirpa Asko-Seljavaara, Harry Bogomoloff, Jussi Chydenius, Matti Enroth, Juha Hakola, Jasmin Hamid, Fatbardhe Hetemaj, Mohamed Abdirahim Hussein, Seppo Kanerva, Arja Karhivaara, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Tuuli Kousa, Minerva Krohn, Timo Laaninen, Otto Lehtipuu, Pekka Majuri, Elina Moisio, Seija Muurinen, Lasse Männistö, Matti Niiranen, Jan D Oker-Blom, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Terhi Peltokorpi, Timo Raittinen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Tatu Rauhamäki, Risto Rautava, Laura Rissanen, Wille Rydman, Osmo Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho

Nej-röster: 44

Outi Alanko-Kahiluoto, Maija Anttila, Paavo Arhinmäki, Gunvor Brettschneider, Mika Ebeling, Yrjö Hakanen, Eero Heinäluoma, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Rene Hursti, Nina Huru, Nuutti Hyttinen, Suzan Ikävalko, Sirkku Ingervo, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Helena Kantola, Otso Kivekäs, Vesa Korkkula, Maria Landén, Harri Lindell, Jape Lovén, Petra Malin, Silvia Modig, Sami Muttillainen, Björn Månsson, Terhi Mäki, Jarmo Nieminen, Erkki Perälä, Sirpa Puhakka, Mari Puoskari, Mika Raatikainen, Jukka Relander, Pekka Saarnio, Tomi Sevander, Päivi Storgård, Leo Stranius, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Thomas Wallgren, Tuomo Valokainen, Sanna Vesikansa, Tuulikki Vuorinen, Anna Vuorjoki

Blanka: 4

Sara Paavolainen, Nasima Razmyar, Kaarin Taipale, Mirka Vainikka

Stadsfullmäktige beslutade återremittera ärendet till stadsstyrelsen för ny beredning.

Dessutom hade ledamoten Anna Vuorjoki understödd av ledamoten Veronika Honkasalo under diskussionen föreslagit att stadsfullmäktige skulle besluta förkasta stadsstyrelsens förslag.

Ordföranden konstaterade att förslaget om förkastande förföll eftersom stadsfullmäktige hade beslutat återremittera ärendet till stadsstyrelsen för ny beredning.

20.01.2016

Kj/7

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Säntötoimikunnan lausunto 9.6.2015
- 2 Opetusviraston kysely johtokuntien jäsenille ja oppilaskuntien puheenjohtajille
- 3 Yhteenveto kyselyn vastauksista
- 4 HELVARY ry:n lausunto 19.10.2015

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar upphäva 7 § 11 punkten i instruktionen för stadsstyrelsen. Paragrafen gäller stadsfullmäktiges uppgifter, och punkten har den nedanstående lydelsen.

Stadsfullmäktige har, utöver det som särskilt är stadgat eller föreskrivet, om saken inte har uppdragits åt någon annan myndighet, till uppgift

---

- 11 att besluta om inrättande och indragning av läroanstalter inom utbildningsväsendet sedan utbildningsnämnden avgett utlåtande i saken

---

Stadsfullmäktige beslutar samtidigt införa en punkt 17 a i 4 § i instruktionen för utbildningsväsendet. Paragrafen gäller utbildningsnämndens uppgifter, och punkten får den nedanstående lydelsen.

Nämnden har, om något annat inte är föreskrivet, till uppgift

---

- 17 a att på förslag av sektionen i fråga besluta om inrättande och indragning av skolor och läroanstalter

---

Stadsfullmäktige beslutar också införa en punkt 5 a i 5 § 1 mom. i instruktionen för utbildningsväsendet. Paragrafen gäller sektionernas uppgifter, och punkten får den nedanstående lydelsen.

Sektionerna har för sin egen språkgrupps del, om något annat inte är föreskrivet, till uppgift

---

5 a att förelägga nämnden förslag om inrättande och indragning av skolor och läroanstalter

---

Stadsfullmäktige beslutar dessutom uppmana utbildningsnämnden att när beslut ska fattas om servicenätet ge direktionerna och föräldraföreningarna tillfälle att bli hörda i tillräckligt god tid före beslutsfattandet.

Stadsfullmäktige beslutar ytterligare att instruktionsändringarna ska träda i kraft 1.8.2016.

Föredragandens motiveringar

Det är nu angivet i 7 § i instruktionen för stadsstyrelsen att stadsfullmäktige har till uppgift att besluta om inrättande och indragning av läroanstalter inom utbildningsväsendet sedan utbildningsnämnden avgett utlåtande i saken.

Den gällande bestämmelsen innebär att frågan om inrättande, administrativ sammanslagning och indragning av skolor och läroanstalter på andra stadiet behandlas i fyra organ: utbildningsnämndens finska eller svenska sektion, utbildningsnämnden, stadsstyrelsen och stadsfullmäktige. Den flerdubbla behandlingen är tung för både beslutsfattarna, utbildningsverket, skolorna, eleverna och föräldrarna. Det tar nu nästan ett år från starten på genomgången av det lokala skolnätet till stadsfullmäktiges beslut om inrättande, administrativ sammanslagning eller indragning.

Stadsstyrelsen föreslår att befogenheten att inrätta, administrativt slå samman och dra in skolor och läroanstalter på andra stadiet ska överföras från stadsfullmäktige till utbildningsnämnden. Överföringen kräver att 7 § 11 punkten i instruktionen för stadsstyrelsen upphävs och motsvarande bestämmelse införs i instruktionen för utbildningsväsendet. De gällande instruktionerna finns i bilagematerialet.

Staden har som allmän praxis att beslut om lösningar för servicenätet fattas på nämnd- och direktionnivå. Beslut om inrättande och indrag-

ning fattas av social- och hälsovårdsnämnden i fråga om hälsostationer och enheter inom socialväsendet, av ungdomsnämnden i fråga om verksamhetsställen inom ungdomsväsendet, av kultur- och biblioteksnämnden i fråga om bibliotek och verksamhetsställen inom kulturväsendet och av direktionerna i fråga om verksamhetsställen för stadsmuseet, arbetarinstituterna m.fl. Om processen blir densamma inom utbildningsväsendet som inom andra sektorer skapas det goda förutsättningar för förvaltningarna att göra upp planer tillsammans. Dessutom blir beslutsfattandet effektivare och servicen bättre.

I andra stora städer är det i regel nämnden med ansvar för utbildningsfrågor som har befogenheten att besluta om servicenätet inom utbildningsväsendet. I Esbo är det finska utbildnings- och dagvårdsnämnden och nämnden Svenska rum som beslutar om inrättande och indragning av grundskolor och gymnasier. I Vanda åter är det undervisningsnämnden som har befogenheten att besluta om inrättande och indragning av skolor och läroanstalter. I Tammerfors är det nämnden för service för barn och unga och kompetens- och näringsnämnden som har denna befogenhet.

Det ankommer på stadsfullmäktige att besluta om principlösningar som omfattar hela Helsingfors och att sköta den strategiska styrningen. Stadsstyrelsen beslutade 30.3.2015 om riktlinjer och mål som ska gälla när servicenätet inom utbildningsväsendet utvecklas. Utbildningsnämnden har som expertorgan kompetens och en helhetsuppfattning när det gäller behövliga lösningar för skolnätet och lösningar för enskilda skolor. Att ha hand om ett högkvalitativt och ändamålsenligt skolnät som tjänar invånarna väl är en av utbildningsnämndens viktigaste uppgifter. Det administrativa förfarandet blir mindre tungt om befogenheten att besluta om lösningar för skolnätet överförs till utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden har helhetsansvaret också för att budgeten för utbildningsväsendet blir genomförd. Om befogenheten att besluta om skolnätet överförs till utbildningsnämnden kan budgeten för utbildningsväsendet genomföras systematiskt och som en helhet och servicenätet dimensioneras flexibelt och så att det motsvarar behovet.

Under beredningen togs det också upp ett alternativ som går ut på att utbildningsnämnden ska besluta om inrättande och indragning av skolor direkt, alltså utan att finska eller svenska sektionen behöver komma med ett förslag. Detta innebär att majoriteten i utbildningsnämnden kan besluta om inrättande och indragning av både finska och svenska skolor utan att sektionerna får framföra sina åsikter, vilket är problematiskt särskilt när det gäller nätet av svenska skolor. Utbildningsnämndens sektioner har sin grund i kommunallagen, där följande ingår: "I en tvåspråkig kommun ska för undervisningsförvaltningen tillsättas ett organ

för vardera språkgruppen eller ett gemensamt organ med särskilda sektioner för vardera språkgruppen." Den primära uppgiften för svenska sektionen är att ha hand om nätet av svenska skolor, och sektionen har en god helhetsuppfattning i saken.

Stadsstyrelsen anser med hänvisning till det ovanstående att det är ändamålsenligt att lösningarna för skolnätet behandlas på det sättet att sektionerna förelägger utbildningsnämnden förslag om inrättande, administrativ sammanslagning och indragning av skolor och läroanstalter för sin egen språkgrupps del och att utbildningsnämnden fattar beslutet. Bestämmelser om detta föreslås bli införda i instruktionen för utbildningsväsendet, närmare bestämt i 4 § (Nämndens uppgifter) och 5 § (Sektionernas uppgifter).

Också lösningarna för nätet av finska skolor blir följaktligen behandlade i både sektionen och utbildningsnämnden. Finska sektionen har samma ledamöter som nämnden fränsett att de svenska ledamöterna inte ingår i den. Även om behandlingen blir dubbel i onödan i fråga om nätet av finska skolor är det med tanke på likvärdighet och på tydlighet i processen bäst att lösningarna för nätet av finska skolor och lösningarna för nätet av svenska skolor behandlas på samma sätt.

Begreppet "läroanstalt" används för de olika utbildningsstadierna i instruktionen för stadsstyrelsen. I samband med överföringen av befogenheten till instruktionen för utbildningsväsendet korrigeras bestämmelsen på så sätt utifrån rådande praxis att "läroanstalter" ersätts med "skolor och läroanstalter" eftersom "skola" börjat användas för grundskolor och "läroanstalt" för läroanstalter på andra stadiet och befogenheten gäller båda stadierna.

Stadgekommittén tillstyrker att det administrativa förfarandet förenhetligas

Stadgekommittén tillstyrker i ett utlåtande daterat 9.6.2015 att instruktionerna ändras på föreslaget sätt. Den framhåller att det, för att det administrativa förfarandet ska bli enhetligt, är motiverat att besluten om sådana lösningar för servicenätet som är på samma nivå fattas på samma nivå inom stadens alla sektorer och att befogenheten att inrätta och dra in skolor och läroanstalter överförs till utbildningsnämnden. Utlåtandet finns i sin helhet i bilaga 1.

Utbildningsnämnden tillstyrker att befogenheten överförs och utvecklar servicenätsprocessen

Utbildningsnämnden tillstyrker i ett utlåtande daterat 27.10.2015 att befogenheten överförs från stadsfullmäktige till nämnden. Utlåtandet krävde en omröstning, och resultatet blev 8-3. Utlåtandet finns i sin helhet i beslutshistorien.

20.01.2016

Kj/7

Utbildningsnämnden påpekar att den nuvarande processen för beslut om servicenätet är tung för invånarna, beslutsfattarna och utbildningsverket eftersom samma frågor behandlas flera gånger i olika organ. I synnerhet vill nybörjarnas vårdnadshavare redan innan barnet börjar i förskolan ha tydlig information om vilken den egentliga skolan är. En klarare och kortare process minskar osäkerheten om var barnets skolgång börjar och fortsätter. Ett snabbt beslutsfattande bidrar dessutom till att det går snabbare att genomföra lokalmässiga förändringar som eventuellt föranleds av lösningar för servicenätet.

Utbildningsnämnden bedömer att det med tanke på genomförandet av budgeten för utbildningsväsendet är problematiskt att besluten om servicenätet fattas i stadsfullmäktige trots att det är utbildningsnämnden som ansvarar för att budgeten blir genomförd. Nästan en tredjedel av anslagen för utbildningsväsendet går åt till fastighetsutgifter, vilket betyder att besluten om servicenätet har betydande konsekvenser för budgetgenomförandet och anslagsförbrukningen. Anslagen kan inriktas på ett effektivare och mer ändamålsenligt sätt om besluten om servicenätet fattas av utbildningsnämnden, som ansvarar för de totala anslagen. Nämnden följer hur som helst principer godkända av stadsfullmäktige och stadsstyrelsen.

Interaktionsmöjligheterna och delaktigheten förbättras

Utbildningsnämnden betonar att delaktighet bland invånarna spelar en stor roll när planer görs upp för servicenätet och när beslut fattas i olika skeden. Utbildningsverket diskuterar behovet av att utveckla servicenätet med skolor och läroanstalter, andra förvaltningar, invånare och beslutsfattare i olika sammanhang under beredningen. Verket har utvecklat beredningsprocessen och förbättrat invånarnas interaktionsmöjligheter. När servicenätet ses över ordnas det öppna möten i alla områden. Före mötena samlas kommentarer in från invånarna via stadens webbtjänst Kerrokantasi. Kommentarer samlas också in via Kerrokantasi efter mötena, när utbildningsverket har fått sina förslag om ändringar i servicenätet färdiga för de olika områdena.

Som exempel på den nya inkluderande servicenätsprocessen kan nämnas att det i Nordsjö och Mejlans–Lillhoplax ordnats tankesmedjor där olika alternativ att se över servicenätet beretts tillsammans med direktionerna och personalen. De olika alternativen för Nordsjö har kunnat studeras i Nordhuset, och rektorer och experter från utbildningsverket har varit på plats för att svara på frågor från invånarna och samla in kommentarer.

Nya arbetssätt för utveckling av servicenätet söks med designmetoder genom ett projekt om förändringar i skolan inlett av utbildningsverket

20.01.2016

Kj/7

(Muuttuva koulu). Målet är att en mer inkluderande servicenätsprocess ska skapas genom tjänstedesign.

Utbildningsnämnden har uppmanat utbildningsverket att fortsätta att utveckla servicenätsprocessen så att den blir mer transparent och inkluderande. Detta ska ske på så sätt att invånarna och föräldrarna får bättre möjligheter att delta och påverka under planerings- och beredningsfasen. Invånarna har påverkansmöjligheter med stöd av kommunallagen och förvaltningslagen, och direktionerna, eleverna och de studerande hörs innan beslut fattas. Utbildningsnämnden betonar att alla invånare och andra parter redan nu blir hörda före nämndbehandlingen. Senare i servicenätsprocessen hörs de inte längre.

Direktionerna, elevkårerna och Helsinkiläisten vanhempainyhdistysten alueyhdistys HELVARY ry har fått framföra sina åsikter om reformen

Utbildningsverket genomförde i september, medan utlåtandet bereddes, en elektronisk enkät om utvecklingen av det beslutsfattande som har att göra med servicenätet. Ledamöterna i direktionerna och ordförandena i elevkårerna tillfrågades vad de anser om att befogenheten att besluta om sammanslagning och indragning av skolor överförs från stadsfullmäktige till utbildningsnämnden. Enkäten besvarades av 144 personer. En dryg tredjedel var positivt inställda och en knapp femtedel negativt inställda till den föreslagna överföringen. Hälften tog inte ställning till saken.

De som är positivt inställda till att befogenheten överförs motiverar sin ståndpunkt med att servicenätsprocessen blir snabbare och byråkratin mindre. De betraktar det som positivt att vårdnadshavarna får bättre möjligheter att delta under processens gång. Att ledamöterna i utbildningsnämnden har sakkunskap när det gäller lösningar för servicenätet lyfts fram i svaren. De som är negativt inställda till förslaget befarar att vårdnadshavarna, direktionerna och lärarna inte i praktiken får möjlighet att bli hörda och delta i servicenätsprocessen. Det är en risk att beslutsfattandet går för snabbt om befogenheten överförs till utbildningsnämnden. De som kommer med förbehåll eller inte klart tar ställning till överföringen anser ändå det vara positivt att beslutsfattandet blir mindre tungt, att verksamhetsmodellen är en och samma och att invånarna inkluderas i processen för förändringar i servicenätet. Enkäten finns i bilaga 2 och svaren i sammandrag i bilaga 3.

Utöver att utbildningsverket genomförde en elektronisk enkät begärde verket ett utlåtande från Helsinkiläisten vanhempainyhdistysten alueyhdistys HELVARY ry om överföringen av befogenheten. Föreningen framhåller i utlåtandet att den föreslagna modellen för beslutsfattandet helt klart inskränker invånarnas möjligheter att delta och det demokra-

tiska beslutsfattandet. Inkluderingen ska vara äkta, öppen och bred. Målet att beslutsfattandet ska bli snabbare är bra och värt att understödja men får inte innebära att demokratin blir lidande. Att konsekvenserna bedöms i flera organ gör bedömningen bred och ligger också i både hela kommunens och invånarnas intresse. Föreningen anser vidare att tidpunkten för förändringen är dålig med motiveringen att processen för utveckling av servicenätet först bör fördjupas betydligt och frågan om ett snabbare beslutsfattande därefter prövas på nytt. Dessutom är föreningen rädd att en snabbare beslutsprocess innebär att bara de som är starka och skickliga när det gäller att vara förberedd hinner reagera. Hela utlåtandet finns i bilaga 4.

Servicevätsprocessen vidareutvecklas

Utbildningsnämnden bemöter oron för att påverkansmöjligheterna blir inskränkta genom att framhålla att flera olika inkluderingsmetoder tillämpas under beredningen och att tillräckligt mycket tid reserveras för en dialog också i fortsättningen. Servicevätsberedningen börjar med en diskussion med personalen och direktionerna. Olika alternativa förslag till utveckling av servicenätet bearbetas i en tankesmedja tillsammans med företrädare för direktionerna, personalen och elevkåren. Kommentarer samlas in från invånarna via stadens webbtjänst Kerrokantasi, och dessutom ordnas det öppna möten. Det som planeras i fråga om servicenätet kan också presenteras vid andra lokala sammankomster där beredare och rektorerna för skolorna i området deltar.

När utbildningsverket fått sitt förslag färdigt samlas det på nytt in kommentarer via webbtjänsten Kerrokantasi. Vid behov kan kommentarer samlas in i flera etapper, och tidsplanen för processen när servicenätet ses över kan justeras. Förslag till utbildningsnämnden om indragning och inrättande av skolor omfattar en beskrivning över inkludering, både sätt och resultat. Hur lösningarna för servicenätet påverkar barnen bedöms också, och de beräknade konsekvenserna tas upp i förslagen. Servicevätsprocessen har redan reformerats på så sätt att invånarna fått större och mångsidigare möjligheter att påverka och delta, och processen vidareutvecklas. Utbildningsverket har som mål att tillsammans med invånare, skolpersonal, elever och studerande hitta en bra lösning för utveckling av servicenätet.

Utbildningsnämnden understryker slutligen att det också i fortsättningen är stadsfullmäktige som beslutar om de stora linjerna för investeringar. Stadsfullmäktige beslutar om investeringsprogram för tio år och godkänner projektplaner för enskilda byggprojekt när kostnaderna överstiger 10 mn euro. Besluten om projektplaner omfattar maximipriset. Stadsstyrelsen beslutade 30.3.2015 om riktlinjer och mål som ska gälla när servicenätet inom utbildningsväsendet utvecklas, och utöver

20.01.2016

Kj/7

dessa följer utbildningsnämnden stadens strategiska prioriteringar, där effektivitet och ekonomiskt tänkande betonas vad servicenätet beträffar. Utbildningsverket rapporterar årligen i verksamhetsberättelsen vilka de största förändringarna i servicenätet är.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Säntötoimikunnan lausunto 9.6.2015
- 2 Opetusviraston kysely johtokuntien jäsenille ja oppilaskuntien puheenjohtajille
- 3 Yhteenveto kyselyn vastauksista
- 4 HELVARY ry:n lausunto 19.10.2015

Bilagematerial

- 1 Kaupunginhallituksen voimassa oleva johtosääntö
- 2 Opetustoimen voimassa oleva johtosääntö

Sökande av ändring

Kommunalbesvär, fullmäktige

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 14.12.2015 § 1200

HEL 2015-006340 T 00 01 00

Påttös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää kumota kaupunginhallituksen johtosääntön valtuuston tehtäviä koskevan 7 §:n 11 kohdan, joka kuuluu seuraavasti:

Kaupunginvaltuuston tehtävänä on sen lisäksi, mitä erikseen on säädetty tai määrätty tai mikäli tehtävää ei ole annettu muulle viranomaiselle,

- - -

11 päättää opetustoimeen kuuluvan oppilaitoksen perustami-

20.01.2016

Kj/7

sesta tai lakkauttamisesta opetuslautakunnan annettua asiasta lausuntonsa

- - -

Samalla kaupunginvaltuusto päättää lisätä opetustoimen johtosäännön opetuslautakunnan tehtäviä koskevaan 4 §:ään uuden 17 a kohdan seuraavasti:

Lautakunnan tehtävänä on, ellei toisin ole määrätty,

- - -

17 a   päättää jaoston ehdotuksesta koulun ja oppilaitoksen perustamisesta tai lakkauttamisesta

- - -

ja opetuslautakunnan jaostojen tehtäviä koskevan 5 §:n 1 momenttiin uuden 5 a kohdan seuraavasti:

Jaostojen tehtävänä on oman kieliryhmänsä osalta, ellei toisin ole määrätty,

- - -

5 a   tehdä lautakunnalle ehdotus koulun ja oppilaitoksen perustamisesta tai lakkauttamisesta

- - -

Samalla kaupunginvaltuusto päättää, että johtosääntömuutokset tulevat voimaan 1.8.2016 alkaen.

Lisäksi kaupunginvaltuusto kehottaa opetuslautakuntaa varmistamaan palveluverkkopäätöksiä tehtäessä koulujen johtokuntien ja vanhempainyhdistysten kuuleminen riittävän ajoissa ennen päätöksentekoa.

Käsittely

14.12.2015 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijä muutti esitystään Tatu Rauhamäen vastaehdotuksen mukaisesti.

20.01.2016

Kj/7

Palautusehdotus:

Pilvi Torsti: Palautetaan valmisteluun niin, että koulujen perustamista ja lakkauttamista koskevien päätöksiä osalta mahdolliset toimivaltamuutokset opetuslautakunnan ja valtuuston välillä arvioidaan samassa aikataulussa meneillään olevan johtamisen järjestelmää koskevan uudistuksen kanssa. Päätöksenteko valmistellaan siten, että opetusviraston syksyllä 2015 aloittamat uudet vuorovaikutuskäytännöt ja –prosessit ja niihin liittyvä kehitystyö kouluverkkotarkastelujen yhteydessä vietään ensin käytäntöön ja arvioidaan ennen päätöksentekoa.

Kannattaja: Otso Kivekäs

Vastaehdotus:

Tatu Rauhamäki: Palveluverkkopäätöksiä tehtäessä varmistetaan koulujen johtokuntien ja vanhempainyhdistysten kuuleminen riittävän ajoissa ennen päätöksentekoa.

Kannattaja: Marcus Rantala

Hylkäysehdotus:

Veronika Honkasalo: Kaupunginhallitus päättää hylätä esityksen

Kannattaja: Silvia Modig

1. äänestys:

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Pilvi Torstin palautusehdotuksen mukaan

Jaa-äännet: 7

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Terhi Peltokorpi, Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Mirka Vainikka

Ei-äännet: 7

Veronika Honkasalo, Otso Kivekäs, Silvia Modig, Osku Pajamäki, Mika Raatikainen, Pilvi Torsti, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Lasse Männistö

20.01.2016

Kj/7

Kaupunginhallitus päätti jatkaa asian käsittelyä äänin 7 – 7 (1 poissa).
Puheenjohtajan ääni ratkaisi asian käsittelyn jatkamisen.

2. äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Veronika Honkasalon hylkäysehdotuksen mukaan

Jaa-äännet: 7

Arja Karhuvaara, Kauko Koskinen, Hannu Oskala, Terhi Peltokorpi,
Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Mirka Vainikka

Ei-äännet: 3

Veronika Honkasalo, Silvia Modig, Mika Raatikainen

Tyhjä: 4

Otso Kivekäs, Osku Pajamäki, Pilvi Torsti, Sanna Vesikansa

Poissa: 1

Lasse Männistö

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän esityksen äänin 7 - 3 (4 tyhjää, 1 poissa).

Kaupunginhallitus hyväksyi kahden äänestyksen jälkeen esittelijän muutetun esityksen.

07.12.2015 Pöydälle

30.11.2015 Pöydälle

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerin, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Opetuslautakunta 27.10.2015 § 193

HEL 2015-006340 T 00 01 00

Lausunto

Opetuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Postadress

PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

Opetuslautakunta kannattaa kaupunginhallituksen kaupunginvaltuustolle laatimaa esitystä, jonka mukaan koulun ja oppilaitoksen perustamista ja lakkauttamista koskeva toimivalta siirretään opetuslautakunnalle. Opetuslautakunta kannattaa myös oppilaitos-käsitteen korjaamista "kouluksi ja oppilaitokseksi" esityksen mukaisesti.

Päätösprosessi

Opetuslautakunta toteaa, että nykyinen palveluverkkoa koskeva päätösprosessi on raskas kuntalaisille, päätöksentekijöille ja opetusvirastolle, sillä samoja asioita käsitellään monta kertaa eri päätöselimissä. Keskimääräinen käsittelyaika on noin vuosi. Lisäksi palveluverkkoratkaisuissa päätetään yleensä myös opetuslautakunnan ja sen jaoston päätettävissä olevista asioista kuten koulutiloista ja oppilaaksiottoalueista. Palveluverkkoratkaisuja koskevan toimivallan siirtäminen opetuslautakunnalle keventää hallinnollista menettelyä. Opetuslautakunta on perehtynyt hyvin opetusviraston palveluverkon kehittämiseen.

Opetuslautakunta korostaa, että varsinkin koulutulokkaiden huoltajat toivovat selkeätä tietoa lapsen koulupaikasta jo esikouluvaiheessa. Selkeyttämällä ja lyhentämällä prosessia voidaan vähentää epävarmuutta perheen lasten koulupoluista ja niiden jatkumisesta. Päätöksenteon joutuisuus auttaa myös palveluverkkoratkaisuista mahdollisesti seuraavien tilamuutosten nopeutumiseen (rakennustoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus).

Talousarvion toteuttamisen kannalta on ongelmallista, että palveluverkkopäätökset tehdään kaupunginvaltuustossa, vaikka opetuslautakunta vastaa opetustoimen talousarviosta. Opetustoimen määrärahoista lähes kolmannes kuuluu kiinteistömenoihin. Palveluverkkopäätöksillä on siksi merkittävä vaikutus opetustoimen talousarvion toteutumiseen ja määrärahojen käyttöön. Kokonaismäärärahojen kohdentaminen on tehokkaampaa ja tarkoituksenmukaisempaa, kun palveluverkkopäätökset tekee kokonaismäärärahoista vastuussa oleva opetuslautakunta kaupunginvaltuuston ja -hallituksen linjaamien periaatteiden mukaisesti.

Päätösprosessi muissa Helsingin kaupungin hallintokunnissa ja muissa kunnissa

Koulun tai oppilaitoksen perustaminen tai lakkauttaminen on ainoa palveluverkkoasia, joka käsitellään valtuustossa. Tämä poikkeaa kaupungin yleisestä käytännöstä. Terveyskeskusten, kirjastojen ja nuorisotalojen palveluverkot päätetään lautakunnissa. Käyntikerrat edellä mainituissa paikoissa ovat suuret. Nuorisotalot ovat päivittäisessä käytössä kuten koulutkin. Kirjastojen käyntikerrat ovat yli 6,5 miljoonaa käyntiä vuodessa. Samanlainen prosessi muiden hallintokuntien kanssa luo hyvät edellytykset hallintokuntien yhteiselle suunnittelulle. Tämä tehostaa päätöksentekoa ja parantaa palveluja.

Suurissa kaupungeissa kuten Espoossa opetus- ja varhaiskasvatustalautakunta sekä svenska rum -lautakunta päättävät peruskoulun ja lukion perustamisesta ja lakkauttamisesta. Vantaan kaupungilla toimivalta koulujen ja oppilaitosten perustamisesta ja lakkauttamisesta kuuluu opetuslautakunnalle. Tampereen kaupungilla lasten ja nuorten palvelujen lautakunta sekä osaamis- ja elinkeinolautakunta päättävät koulujen ja oppilaitosten perustamisesta ja lakkauttamisesta.

Osallisuus, vaikutusmahdollisuudet ja kuuleminen

Kuntalaisten osallisuus on yksi osa palveluverkon suunnittelua ja päätösvaiheita. Palveluverkon kehittämistarpeista keskustellaan koulujen ja oppilaitosten, muiden hallintokuntien ja kuntalaisten sekä päättäjien kanssa eri yhteyksissä valmisteluvaiheessa. Opetusvirasto on kehittänyt palveluverkon valmisteluprosessia sekä parantanut kuntalaisten vuorovaikutusmahdollisuuksia. Palveluverkkotarkastelussa kaikilla alueilla järjestetään avoimet asukastilaisuudet. Ennen tilaisuuksia asukailta kerätään palautetta kaupungin Kerrokantasi -palvelussa. Palautetta kerätään Kerrokantasi -palvelussa myös asukastilaisuuksien jälkeen, kun opetusviraston esitykset palveluverkon tarkistamisesta eri alueilla ovat valmistuneet.

Vuosaaren sekä Meilahden ja Pikku Huopalahden alueilla on pidetty ideariihä, joissa on valmisteltu erilaisia vaihtoehtoja palveluverkon tarkistamiseksi yhdessä koulujen johtokuntien ja henkilöstön kanssa. Vuosaaren alueen palveluverkkotarkastelun eri vaihtoehdot ovat esillä viiden päivän ajan Vuotalossa. Paikalla on rehtoreita ja opetusviraston asiantuntijoita vastaamassa asukkaiden kysymyksiin ja keräämässä palautetta.

Muuttuva koulu -projektissa etsitään muotoilun menetelmin uusia toimintatapoja palveluverkon kehittämiseen. Tavoitteena on luoda palveluverkkoprosessista osallistavampi palvelumuotoilun avulla. Opetuslautakunta edellyttää, että opetusvirasto jatkaa palveluverkkoprosessin kehittämistä läpinäkyvämmäksi ja osallistavammaksi lisäämällä asukkaiden ja vanhempien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia palveluverkon suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa.

Kuntalaisille kuuluu kuntalain ja hallintolain mukainen vaikutusmahdollisuus palveluverkkoprosessissa. Johtokuntia, oppilaita ja opiskelijoita kuullaan ennen päätöksentekoa. Johtokunnissa on myös vanhempien edustus, mikä edistää lähidemokratian toteutumista. Kaikki kuulemiset pidetään nykyisin ja myös jatkossa ennen opetuslautakuntaan viemistä riippumatta siitä, missä varsinainen päätös tehdään. Prosessin myöhemmässä vaiheessa ei ole enää kuulemisia.

Kysely ja lausunto

Opetusvirasto toteutti sähköisen kyselyn palveluverkon päätöksenteon kehittämisestä. Johtokuntien jäseniltä ja oppilaskuntien puheenjohtajilta kysyttiin koulujen yhdistymistä ja lakkauttamista koskevan päätöksenteon siirtämistä kaupunginvaltuustolta opetuslautakunnalle. Kysely tehtiin syyskuussa. Kysely lähetettiin suomenkielisten ja ruotsinkielisten koulujen rehtoreille, jotka toimittivat kyselyn eteenpäin johtokuntien jäsenille ja oppilaskuntien puheenjohtajille (N 1046). Kyselyyn vastasi 144 henkilöä.

Vastaajista yli kolmannes suhtautuu myönteisesti esitettyyn ehdotukseen koulun ja oppilaitoksen perustamista ja lakkauttamista koskevan toimivallan siirtämisestä opetuslautakunnalle. Kielteisesti esitettyyn ehdotukseen suhtautuu vastaajista alle viidesosa. Puolet vastaajista ei ota kantaa asiaan.

Myönteisesti toimivallan lautakunnalle siirtämiseen suhtautuneet perustelivat kantaansa palveluverkkoprosessin nopeutumisella ja byrokratian vähenemisellä. Myönteisenä asiana pidettiin huoltajien osallistumismahdollisuuksien lisääntymistä palveluverkkoprosessin aikana. Vastauksissa korostui opetuslautakunnan jäsenten asiantuntemus palveluverkkoratkaisuja koskevissa asioissa.

Muutosesitykseen kielteisesti suhtautuneet toivat esiin huolen asiansaisten (huoltajat, koulujen johtokunnat, opettajat) mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja osallistua palveluverkkoprosessiin. Uhkana koetaan, että toimivallan siirtäminen opetuslautakunnalle saattaisi johtaa liian nopeaan päätöksentekoon.

Ehdollisesti vastanneet tai ne, jotka eivät ottaneet selkeää kantaa toimivallan siirtämisestä opetuslautakunnalle, pitävät kuitenkin päätöksenteon keventämistä, yhtenäistä toimintamallia ja asukkaiden osallistamista palveluverkkomuutosprosessiin myönteisenä asiana.

Opetusvirasto pyysi Helsingin vanhempainyhdistysten alueyhdistykseltä (Helvary ry) lausunnon koulun ja oppilaitoksen perustamista ja lakkauttamista koskevan toimivallan siirtämisestä. Helvary ry toteaa lausunnossaan, että ehdotettu päätöksentekomalli kaventaa selkeästi kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia ja demokraattista päätöksentekoa. Helvary ry:n mielestä osallistamisen tulee olla aitoa, avointa ja laaja-alaista. Päätöksenteon nopeutuminen on hyvä ja kannatettava tavoite, mutta se ei saa tapahtua demokratian kustannuksella. Niin arvioinnin laaja-alaisuuden, kunnan kokonaisedun kuin kuntalaistenkin edun mukaista on, että vaikutuksia arvioidaan useammassa elimessä. Myös muutoksen ajoitus on Helvary ry:n mukaan huono, sillä palveluverkon kehittämisprosessia tulee ensin syventää huomattavasti, jonka jälkeen päätöksenteon nopeuttamista voidaan arvioida uudelleen. Helvary ry

on myös huolissaan siitä, että nopeutetussa päätöksentekoprosessissa ehtisivät reagoimaan vain valmiuksiltaan vahvat ja osaavat.

Opetuslautakunta toteaa yhteenvedona, että valtaosa kyselyyn vastanneista toimivaltakysymykseen kantaa ottaneista puolsi toimivallan siirtämistä opetuslautakunnalle. Helvary ry ei kannattanut toimivallan siirtämistä. Kaikki kyselyyn vastanneet sekä Helvary ry olivat samaa mieltä siitä, että prosessia tulee nopeuttaa. Epäilyjä kohdistui osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuuksiin.

Opetuslautakunta toteaa, että palveluverkkoprosessia on uudistettu lisäämällä ja monipuolistamalla kuntalaisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia. Tavoitteena on löytää hyvä ratkaisu palveluverkon kehittämiseksi yhdessä asukkaiden, koulujen henkilöstön, oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa. Käytössä on useita erilaisia osallistamisen keinoja. Osallistamiseen käytetään riittävästi aikaa.

Palveluverkon valmistelu alkaa keskustelulla henkilöstön ja johtokuntien kanssa. Erilaisia vaihtoehtoisia ehdotuksia palveluverkon kehittämiseksi työstetään ideariihessä johtokuntien, henkilöstön ja oppilaskuntien edustajien kanssa. Asukkailta kerätään palautetta kaupungin Kerrokantasi-palvelussa. Asukkaille järjestetään kaikille avoimia asukastilaisuuksia. Palveluverkkotarkastelua voidaan esitellä myös alueen muissa tilaisuuksissa, joissa on mukana asian valmistelijoita ja alueen koulujen rehtoreita. Kun opetusviraston esitykset palveluverkon tarkistamisesta ovat valmistuneet, kerätään vielä palautetta Kerrokantasi-palvelussa. Tarvittaessa palautetta voidaan kerätä useammassa vaiheessa ja palveluverkon tarkasteluprosessin aikataulua voidaan tarkistaa.

Kun opetuslautakunnalle esitetään koulujen lakkauttamisia tai perustamisia, kuvataan esityslistassa osallistamisen tavat ja tulokset. Myös palveluverkkoratkaisujen lapsivaikutukset arvioidaan ja vaikutusarvio tulee osaksi esittelyä.

Lopuksi

Opetuslautakunta toteaa lisäksi, että valtuuston tehtävänä on edelleen päättää investointien suurista linjoista. Valtuusto päättää talousarvion osana palvelurakennusten 10 vuoden talonrakennusohjelmasta sekä hyväksyy yksittäisten rakennushankkeiden osalta erikseen yli 10 miljoonan euron hankesuunnitelmat enimmäishintoineen.

Kaupunginhallituksen 30.3.2015 linjaamien opetustoimen palveluverkon kehittämisen tavoitteiden lisäksi opetuslautakunta noudattaa kaupungin strategiaa painopisteitä, joissa palveluverkon tehokkuutta ja taloudellisuutta on korostettu. Opetusvirasto raportoi vuosittaisessa toimintakertomuksessaan keskeiset palveluverkkomuutokset.

20.01.2016

Kj/7

Käsittely

27.10.2015 Ehdotuksen mukaan

Keskustelu.

Jäsen Jalovaara teki vastaehdotuksen, että lausuntoehdotus muutetaan muotoon:

"Opetuslautakunta ei kannatta esitystä, jonka mukaan koulun ja oppilaitoksen perustamista ja lakkauttamista koskeva toimivalta siirretään opetuslautakunnalle. Opetuslautakunta näkee, että koulun ja oppilaitoksen perustamista ja lakkauttamista koskeva toimivalta tulee säilyttää kaupunginvaltuustolla."

Kannattaja jäsen Nyman

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Jäsen Jalovaaran vastaehdotus

Jaa-äännet: 8

Jäsenet Hannula, Hertzberg, Koponen, Nordman, Palm, Raittinen, Razmyar, puheenjohtaja Krohn

Ei-äännet: 3

Jäsenet Jalovaara, Mithiku, Nyman

Hyväksyttiin esittelijän ehdotus äänin 8-3.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Pia Setälä, kehittämisjohtaja, puhelin: 310 86774
pia.setala(a)hel.fi